

...Δε φτάνει ο ήλιος μοναχά,
η γη σοδεύει να δώσει,
χρειάζονται κι άλλα πολλά,
και προπαντός η γνώση...
(Κωστής Παλαμάς)

Ο δεκάλογος των Θεσσαλικών φορέων για τον Αχελώο

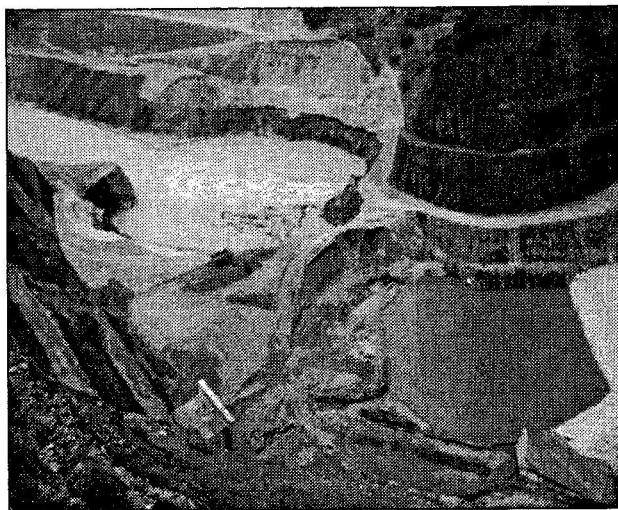
Με αφορμή τις επικείμενες εκλογές για την Ευρωβουλή αλλά και για την Αυτοδιοίκηση (Περιφέρεια-Δήμοι) παραθέτουμε συνοπτικά τις θέσεις για τα υδατικά θέματα, που διαμορφώθηκαν τα τελευταία τρία χρόνια, σε έξι θεματικές επισημονικές ημερίδες που πραγματοποιήθηκαν στη Λάρισα, στην Καρδίτσα και στην Αθήνα, ευελπιστώντας ότι πέραν των άλλων, θα βοηθήσουν τους αναγνώστες στην διαμόρφωση μιας αντικειμενικής άποψης για τα θέματα αυτά.

Η ένταξη των δύο αυτών Υ/Η συγκροτημάτων στο εθνικό ενεργειακό σύστημα, αναμένεται να αυξήσει κατά 11% την συνολική ισχύ των Υ/Η μονάδων παραγωγής ενέργειας στη χώρα μας, ενώ εάν λειτουργήσει ο σταθμός αντλησιοταμίευσης στο άκρο της σήραγγας Πευκοφύτου το ποσοστό θα αυξηθεί στο 17%. Το στοιχείο αυτό αποδεικνύει την μεγάλη εθνική σημασία των έργων αυτών.

Το ΥΗΕ Μεσοχώρας-Γλύστρας

Βρίσκεται στο ΒΔ άκρο της Θεσσαλίας, είναι ΥΗΕ πλήρως κατασκευασμένο {φράγμα στη θέση Μεσοχώρα, σήραγγα προσαγωγής 8 km (για την μεταφορά νερού) και ΥΗΣ στο άκρο της σήραγγας, στη θέση Γλύστρα}.

Το Υ/Η/Ε Μεσοχώρας-Γλύστρας εξελίσσεται σε ένα τεράστιο ηθικό, πολιτικό και οικονομικό ζήτημα, δεδομένου ότι το έργο αυτό είναι ουσιαστικά ολοκληρωμένο από το 2001 αλλά δεν έχει ακόμη λειτουργήσει. Το έργο είχε συνδεθεί αρχικά με το σύστημα έργων με

λώου»), την οποία η Πολιτεία ενέκρινε μέσω των Σχεδίων Διαχείρισης των λεκανών Αχελώου και Πηνειού.

Επισημαίνουμε τέλος ότι ειδικά την περίοδο που διανύουμε, αφενός οι σημαντικοί πόροι που επενδύθηκαν στα έργα αυτά χωρίς να αποδίδουν, αφετέρου η ενίσχυση της ενεργειακής αυτονομίας της χώρας, θα μπορούσαν, αυτά και μόνο, να αποτελέσουν λόγους για εγρήγορση και συνεργασία όλων, χωρίς εξαιρέσεις, στην κατεύθυνση της λειτουργίας των υδατικών

Δυστυχώς όμως, παρά τα αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα της ΥΗ ενέργειας αναπτύσσονται διάφορες «θεωρίες» κατά των ΥΗ έργων, όπου με την επίκληση του περιβάλλοντος, προσπαθούν να περιορίσουν την διείσδυση της ΥΗ ενέργειας στο ενεργειακό μείγμα της χώρας.

Οι πραγματικοί λόγοι της αντίθεσης απέναντι στην παραγωγή ΥΗ ενέργειας και των αντίστοιχων έργων βασικά σχετίζονται με οργανωμένα συμφέροντα, τα οποία δραστηριο

επιβολή απόψεων «από την πίσω πόρτα», παρακάμπτοντας έντεχνα τις θεσμοθετημένες πολιτικές διαδικασίες επιλογής των αναπτυξιακών έργων και δράσεων μιας περιοχής. Η πιο συνήθης πρακτική είναι εκείνη των προσφυγών στο ΣτΕ. Μέσα από αυτές τις διαδικασίες κατέστησαν αναπόφευκτες οι καθυστερήσεις, υπερβαίνοντας κάθε όριο. Τελικά όλοι οι αντιδρώντες στα έργα και ειδικότερα εκείνοι που εκπροσωπούν τα οργανωμένα συμφέροντα που προαναφέραμε, προσπαθούν να στρέψουν τους πολίτες κατά των ΥΗΕ και κατά των έργων του Άνω Αχελώου, δυσφημώντας απερίσκεπτα την υδροηλεκτρική ενέργεια.

Το υδατικό έλλειμμα στο Θεσσαλικό κάμφο και η διαχείρισή του

Το υδατικό έλλειμμα στον θεσσαλικό κάμφο ως γνωστόν καλύπτεται κυρίως από τον υπόγειο υδροφόρο προκαλώντας μεγάλη περιβαλλοντική βλάβη. Εάν η κατάσταση αυτή συνεχιστεί η βλάβη θα είναι ανεπίστρεπτη. Η ζήτηση

τοπικού χαρακτήρα έργα.

Η Γεωργία και η μεταφορά νερών από τον Αχελώο

Ως γνωστόν η Θεσσαλία διαθέτει πέντε (5) εκατομμύρια στρέμματα καλλιεργήσιμης γης (την μεγαλύτερη στη χώρα), καθώς επίσης κλίμα και έδαφος ιδανικά για παραγωγή μιας τεράστιας γκάμας προϊόντων γεωργίας-κτηνοτροφίας. Από τα 5 εκατ. στρ. σήμερα αρδεύονται μερικώς ή πλήρως τα 2,5 εκατ. στρ.

Η Γεωργία μπορεί να μην αποτέλεσε το έναυσμα ή/και το θεμελιώδες κριτήριο για τον σχεδιασμό και δρομολόγηση των έργων του Άνω Αχελώου, σίγουρα όμως κυριάρχησε στο επικοινωνιακό πεδίο, παρότι η λειτουργία των ΥΗΕ δεν συνδέεται κατ' ανάγκη με την μεταφορά των νερών στον κάμφο.

Με δεδομένο ότι για την Γεωργία δεν υπάρχει μια Στρατηγική και οι στόχοι της καθορίζονται συνήθως περιστασιακά η μεταφορά νερών από τον Άνω Αχελώο και ειδικά η ποσότητα μεταφοράς δεν μπορεί και δεν

όλους και συνεπώς θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας, πως θα αντιμετωπίσουν στο μέλλον – εφόσον εκλεγούν – τα προβλήματα αυτά, οι υποψήφιοι ευρωβουλευτές των κομμάτων, καθώς και οι υποψήφιοι αυτοδιοικητικοί (περιφερειάρχες – δήμαρχοι).

Γιάννης Βαρνάς – πρόεδρος ΤΕΕ-Κεντρικής & Δυτικής Θεσσαλίας,

Γιάννης Γεωργιάδης – πρόεδρος ΓΕΩΤΕΕ-Κεντρικής Ελλάδας,

Γιάννης Καλλές – πρόεδρος Εταιρείας Θεσσαλικών Μελετών (ΕΘΕΜ),

Γιάννης Θανόπουλος – δρ. γεωτεχνικός μηχανικός, μέλος Δομής υδατικών πόρων ΤΕΕ/ΚΔΘ,

Άρης Τέγος – πολιτικός μηχανικός ΜSc, μέλος ερευνητικής ομάδας ΙΤΙΑ-ΕΜΠ,

Κώστας Γκούμας – γεωπόνος, πρ. πρόεδρος ΓΕΩΤΕΕ – Κεντρικής Ελλάδος,

Τάσος Μπαρμπούτης – μηχανικός, μέλος Δ.Σ. ΕΘΕΜ.

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΥΔΑΤΙΚΑ

Έργα Άνω Αχελώου-Γενικά

Στα ορεινά της Δυτικής Θεσσαλίας, επί του Άνω Αχελώου, εκτελούνται δύο σημαντικά υδροηλεκτρικά έργα στις θέσεις Μεσοχώρα-Γλύστρα Τρικάλων και Σηκιάς Καρδίτσας, από τα μέσα της δεκαετίας του 90. Πρόκειται για την μεγαλύτερη εν εξελίξει επένδυση στην Κεντρική Ελλάδα, ύψους 1,5 δις ευρώ περίπου, η οποία αναπτύσσεται από τη ΔΕΗ και το Υπουργείο Υποδομών αντίστοιχα.

Το έργο είχε συνδεθεί αρχικά με το σύστημα έργων τον γενικό τίτλο «Έργα Εκτροπής Αχελώου», οπότε μοιραία ενεπλάκη σε προσφυγές και διάφορα άλλα εμπόδια, παρότι πρόκειται για έργο αμιγώς ενεργειακό.

Το Υ/Η/Ε Συκιάς και η σήραγγα Πευκοφύτου

Το Υ/Η/Ε Συκιάς βρίσκεται στα όρια των περιφερειών Θεσσαλίας και Ηπείρου (δρόμος Καρδίτσας – Άρτας), στην ομώνυμη θέση.

Όπως και η Μεσοχώρα, αν και σχεδιάστηκε εδώ και πολλές δεκαετίες, μετά το 1983 συνδέθηκε με την «Εκτροπή Αχελώου» («ΕΑ») και μόλις στα μέσα της δεκαετίας του 90 το ΥΠΕΧΩ-ΔΕ προώθησε την κατασκευή του.

Το φράγμα Συκιάς έχει υλοποιηθεί κατά 65% περίπου και είχε και αυτό εμπλακεί στις προσφυγές κατά την διάρκεια κατασκευής των έργων «ΕΑ» κ.τ.τ. Από τον ταμιευτήρα Συκιάς αρχίζει (ξεκινάει) η σήραγγα Πευκοφύτου μήκους 18 km, μέσω της οποίας θα γίνεται η μεταφορά νερού προς τον κάμπο. Στο άκρο της σήραγγας αναμένεται να τοποθετηθεί σταθμός παραγωγής ενέργειας με αντλησιοταμίευση (rump storage).

Το σύστημα Συκιάς-σήραγγα, εκτός από την παραγωγή ενέργειας εξασφαλίζει, την ενίσχυση των υδάτων της λεκάνης του Πηνειού και του Θεσσαλικού κάμπου με την μεταφορά από τον Ταμιευτήρα Συκιάς 250 εκατ. κυβικών μέτρων νερού (γνωστή ως «Εκτροπή Αχε-

στην κατεύθυνση της λειτουργίας των υδροηλεκτρικών έργων. Αυτό άλλωστε αποτελεί διεθνή πρακτική πολλών προηγμένων χωρών.

Τα οφέλη από την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας

Τα οφέλη από την παραγωγή ενέργειας από το νερό είναι συνοπτικά τα ακόλουθα :

Πρόκειται για ανανεώσιμο φυσικό πόρο (νερό) που οδηγεί στον περιορισμό χρήσης ορυκτών καυσίμων. Επιπλέον είναι εγχώριος πόρος που συνάδει με τον στόχο της απεξάρτησης από εισαγόμενες πηγές.

Παραγωγή ενέργειας αιχμής (υψηλής αξίας) με θετικό αντίστοιχο αποτέλεσμα στον περιορισμό ή/και εξάλειψη των πανάκριβων εισαγωγών ηλεκτρικού ρεύματος. Ταυτόχρονα με θετικό οικονομικό πρόσημο στην Εθνική Οικονομία με δυνατότητα εξαγωγών.

Η ταμίευση του νερού προσφέρει δυνατότητα ανταπόκρισης σε πολλούς σκοπούς (ύδρευση, άρδευση, βιομηχανία, τουρισμός κλπ). Τυπικό μοντέλο εφαρμογής (και μικρής εκτροπής του Αχελώου) το πρώτο για τη χώρα μεγάλο υδροηλεκτρικό έργο μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, το φράγμα Ν. Πλαστήρα.

Επιπλέον η ταμίευση νερού επιτρέπει την αντιμετώπιση προβλημάτων ξηρασίας, λειψυδρίας αλλά και μείωσης του πλημμυρικού κινδύνου.

Οι πραγματικοί λόγοι αντίθεσης στα ΥΗ έργα

με οργανωμένα συμφέροντα, τα οποία δραστηριοποιούνται σε ανταγωνιστικές μορφές ενέργειας. Είναι χαρακτηριστικό π.χ. ότι τα τελευταία χρόνια η παραγωγή ενέργειας από (εισαγόμενο) φυσικό αέριο προσεγγίζει πλέον το 25% της συνολικής παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας μέσω από μεγάλες ιδιωτικές επενδύσεις που έγιναν. Είναι προφανές ότι ακόμη και η καθυστέρηση λειτουργίας των εν εξελίξει ΥΗ έργων, κατά μείζονα λόγο η «κατεδάφιση» τους (!), όπως προτάθηκε από κάποιες ακραίες οικολογικές πλευρές, αντικειμενικά θα βοηθούσε ευθέως τα εν λόγω συμφέροντα στην επιδίωξη της απόσβεσης και την μεγιστοποίηση των κερδών από τις επενδύσεις αυτές. Αντίστοιχες αντιθέσεις εκπορεύονται και από άλλες μορφές Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (όπως π.χ. μεγάλες μονάδες ανεμογεννητριών).

Το περιβάλλον, το ΣτΕ και τα έργα του Άνω Αχελώου

Όπως προείπαμε, η ενέργεια και η γεωργία αποτελούν το πλαίσιο μέσα στο οποίο γίνονται και συντηρούνται οι αντιπαλότητες για τα έργα του Άνω Αχελώου. Το «περιβάλλον» συνήθως αποτελεί «φύλλο συκής» για την συγκάλυψη των πραγματικών επιδιώξεων.

Πέραν αυτού το «περιβάλλον» και η επιδίωξη αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών κινδύνων, από εργαλείο θεμιτής κοινωνικής δραστηριοποίησης με στόχο την προστασία του, μετατρέπεται σε «άλλοθι» για

νεχιστή η βλαβή θα είναι ανεπίστρεπτη. Η ζήτηση στον κάμπο καλύπτεται κατά 70% από τα υπόγεια και μόνο κατά 30% από επιφανειακά νερά. Η σχέση αυτή πρέπει να αντιστραφεί ώστε να έχουμε μία βιώσιμη κατάσταση στο οικοσύστημα. Προϋπόθεση για την επίτευξη ενός τέτοιου στόχου αλλά και γενικότερα για την βελτίωση της ποιότητας των υδάτων στην περιοχή αποτελεί η ορθολογική διαχείριση των υδάτων, υπό την Διοίκηση ενός ενιαίου φορέα με την συμμετοχή του κράτους και των χρηστών (Αυτοδιοίκηση, αγρότες, ενέργεια, βιομηχανία, οικολογικές οργανώσεις, κ.α.).

Τα περιφερειακά έργα στη λεκάνη του Πηνειού

Τα περιφερειακά έργα (πέραν του Ν. Πλαστήρα και του Σμοκόβου που λειτουργούν ήδη και πέραν των Κάρλας, Γυρτώνης, Αγιονερίου και Ληθαίου που βρίσκονται σε εξέλιξη) είναι συνήθως, σύμφωνα με το σχεδιασμό και το μέγεθός τους, έργα τοπικής σημασίας ή έργα ειδικού σκοπού. Οπωσδήποτε θα επιδράσουν θετικά στην μείωση των υδατικών αναγκών και γι αυτό τα προτείνουμε, όμως δεν προορίζονται ούτε επαρκούν για να καλύψουν συνολικά την ζήτηση νερών στον κάμπο. Στην κατεύθυνση αυτή έχουμε προτείνει κατ' επανάληψη την ένταξη συγκεκριμένων περιφερειακών έργων (Φράγμα Ενπέτα Φαρσάλων, Νεοχωρίτη, Πύλης, κ.α.) έστω και εάν γνωρίζουμε ότι αυτά θα λειτουργήσουν είτε ως συμπληρωματικά είτε ως

και εικόνα η ποσότητα μεταφοράς δεν μπορεί και δεν είναι μια επιλογή σταθερή, πάγια, αλλά μια απόφαση που συχνά θα αναθεωρείται με βάση τα εκάστοτε δεδομένα. Η προσφερόμενη τεχνικά δυνατότητα μέσω της σήραγγας Πευκοφύτου, η οποία, ούτως ή άλλως, επιτρέπει την υδροηλεκτρική αξιοποίηση και των μεταφερόμενων νερών, δημιουργεί ένα ευέλικτο σύστημα διαχείρισης των υδατικών πόρων στην περιοχή. Προϋπόθεση φυσικά, μια σωστά σχεδιασμένη πολιτική, με κοινωνική και περιβαλλοντική ευαισθησία, με τήρηση των κανόνων (με βάση στα Σχέδια Διαχείρισης) κ.ο.κ.

Στόχος η ολοκλήρωση και λειτουργία των έργων

Κλείνοντας επισημαίνουμε ότι και στην κοινή γνώμη κυριάρχησαν δυστυχώς όλα αυτά τα χρόνια οι συνηματολογικές εμμονές σε μεγάλα ΝΑΙ και μεγάλα ΟΧΙ για την «Εκτροπή Αχελώου» και δημιουργήθηκε μια στρεβλή εικόνα για το τι είναι πραγματικά τα έργα αυτά και ποιους στόχους εξυπηρετούν.

Από την πλευρά μας επισημαίνουμε την τεκμηριωμένη, νηφάλια και αντικειμενική παρουσίαση των στοιχείων για τα έργα του Άνω Αχελώου, απαιτούμε την ολοκλήρωση του σχεδιασμού του συστήματος μεταφοράς (ΥΗΕ στην έξοδο της σήραγγας Πευκοφύτου, κλπ) και καλούμε φορείς, πολίτες, κοινωνικές οργανώσεις και κόμματα σε συνεργασία για την επίτευξη του στόχου να ολοκληρωθούν και να λειτουργήσουν τα έργα.